

۹۷/۲/۵۵

سیمای زندگی مردم اسکورات

بشاشت و نگارش: مهدی آقاير و يشتر

نشر زينو

سرشناسه	: آقای ویشکی، محمد، ۱۳۲۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: سیمای زندگی مردم اشکورات/ پژوهش و نگارش مهدی آقایی ویشکی.
مشخصات نشر	: تهران: ژینو، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۴۴۸ ص.: مصور.
شابک	: 978-600-97849-1-2
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: اشکورات
موضوع	: Eshkavarat Region (Iran)
موضوع	: اشکورات -- آداب و رسوم و زندگی اجتماعی
موضوع	: Eshkavarat Region (Iran) -- Social life and customs
رده دهی ک...	: DSR۲۰۰۱/ش۸۳۴۷/۱۳۹۶
رده بندی بیوی	: ۹۵۵/۲۳۲۲
شماره کتابشناختی ملی	: ۴۹۵۱۷۴

نشر ژینو

سیمای زندگی مردم اشکورات

مؤلف: مهدی آقایی ویشکی

نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۶

لیتوگرافی: نادر

چاپ و صحافی: شریف

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸۴۹-۱-۲

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

نشانی: تهران، خ انقلاب، خ ۱۲ فروردین، کوچه بهشت آئین، پلاک ۸ واحد ۳

تلفن: ۶۶۹۵۰۸۷۱ ۶۶۴۸۱۶۴۱ ۰۹۱۲۴۲۲۰۷۹۵

فهرست مطالب

پیش گفتار.....	۳۱
مقدمه نویسنده.....	۳۳
فصل اول: گیلان.....	۳۷
موقعیت جغرافیایی گیلان.....	۳۷
وجه تسمیه دری نزر.....	۳۸
وجه تسمیه استان.....	۳۸
گیلان در دوره های باستان.....	۳۹
طوایف.....	۴۴
وضعیت آب و هوایی گیلان.....	۴۴
رشت.....	۴۵
رودسر.....	۴۷
پیشینه تاریخی رودسر.....	۴۸
آمار.....	۴۹
شهر رحیم آباد.....	۴۹
موقعیت جغرافیایی.....	۴۹
جمعیت.....	۵۱
دهستانهای شهر رحیم آباد.....	۵۱
حدود و ثغور دهستانهای شهر رحیم آباد.....	۵۲
تقسیمات گروه های شهر رحیم آباد.....	۵۲
محلله های شهر رحیم آباد.....	۵۴

- ۵۵ بازار هفتگی شهر رحیم آباد
- ۵۹ کارخانه فندق شکن زیار
- ۶۰ دیلمان

فصل دوم: اشکورات (eskevarat) ۶۳

- ۶۶ وجه تسمیه اشکور
- ۶۷ اشکورات از نظر موقعیت جغرافیایی:
- ۶۸ حدود و ثغور اشکورات
- ۶۸ آب و هوای اشکورات
- ۶۹ والی اشکور
- ۶۹ مذهب در اشکورات
- ۷۰ پلرود
- ۷۱ عجایب هفت تپه اشکورات
- ۷۲ تونل طولانی روستای یازر: yâze
- ۷۳ کوه های اشکورات
- ۷۴ روستاهای دهستان اشکور علیا و سیار، باق بیلاق
- ۷۴ تعیین مرز اشکور و رودبار
- ۷۴ تجزیه اشکورات
- ۷۵ زیار مرکز دهستان سفلی

فصل سوم: منطقه نمونه گیری ۷۹

- ۷۹ ویشکی و روستاهای تابع
- ۸۱ وجه تسمیه روستای ویشکی
- ۸۲ حدود روستای ویشکی
- ۸۲ روستای رزان (razân) و وجه تسمیه
- ۸۳ روستای گرجانسو (garjânsu) و وجه تسمیه آن
- ۸۴ روستای چاکان و وجه تسمیه آن

روستای قازیچاک (qâzičâk) و وجه تسمیه آن ۸۵

روستای ندشت (nedašt) و وجه تسمیه آن ۸۵

جمعیت روستاهای حوزه ی تحقیق: ۸۸

رویداد مهم در اشکورات ۸۸

سارقین ۸۸

خان‌ها ۸۹

به دام افتادن کشاورزان بدست سر نجاران فریکار ۹۰

محل های تاریخی و باستانی ۹۱

محل های زیارتی ۹۲

سخر تازه ۹۴

جدول تاسیسات ۹۵

فصل چهارم: طوایف ۹۷

اولین طوایف روستای مرکزی ۹۸

ارتباط طایفه ها و محل ها ۹۹

روابط طایفه ها ۹۹

طوایف روستاهای تابع ۱۰۰

خویشاوندی ۱۰۰

ریش سفیدان ۱۰۱

فصل پنجم: محیط طبیعی ۱۰۳

مقدمه ۱۰۳

موقعیت طبیعی ۱۰۳

شرایط اقلیمی ۱۰۴

آب و هوا ۱۰۴

پوشش گیاهان ۱۰۵

حیوانات غیر اهلی ۱۰۵

- ۱۰۶..... حیوانات خزنده و حشرات
- ۱۰۶..... پرندگان اهلی یا ماکیان
- ۱۰۷..... معادن

فصل ششم: پوشاک ۱۰۳

- ۱۰۹..... مقدمه
- ۱۱۰..... پوشاک
- ۱۱۱..... پوشش زنان
- ۱۱۲..... بر بند
- ۱۱۲..... پیشانی بند (pišâni dâbed)
- ۱۱۳..... لچک (lacak) (تور دسمال tur dasmâl)
- ۱۱۳..... کت زنانه
- ۱۱۴..... پیراهن زنانه (پیرهی pirman)
- ۱۱۴..... چادر شب
- ۱۱۴..... تنبان (tumân)
- ۱۱۵..... جوراب زنان
- ۱۱۵..... پاپوش
- ۱۱۵..... کتله (cataleh)
- ۱۱۵..... زینت ابزار زنان
- ۱۱۶..... پوشش مردان
- ۱۱۶..... سرپوش مردان
- ۱۱۶..... کلاه نمدی
- ۱۱۶..... کلاه پوستین
- ۱۱۶..... کلاه پوستی مصنوعی گوش دار
- ۱۱۷..... کلاه پرکی
- ۱۱۷..... کلاه شب (شب کلاه Šabkolâ):

کلاه شاپو.....	۱۱۷
کلاه مخملی استوانه ای.....	۱۱۷
تن پوش مردان.....	۱۱۸
شال گردن (شرف Šarf).....	۱۱۸
پیراهن (پیرهن pirhan).....	۱۱۹
قبا.....	۱۱۹
شلوار.....	۱۱۹
دستکش (دس جوروف dasjuruf).....	۱۱۹
بلوز (کش پیرهن kašpirhan).....	۱۱۹
پایچه (پاتاوہ pātāve، ساق پوش پا).....	۱۲۰
جوراب (جوروف جازا، پا پوش).....	۱۲۰
انواع پاپوش ها.....	۱۲۰
کفش (چاروق Čaruq).....	۱۲۱
کتانی katāni یا تابستانی tāstāni.....	۱۲۱
اُتولی (otuli).....	۱۲۱
گیوه.....	۱۲۲
چکمه.....	۱۲۲
چمیش: (Čamiš).....	۱۲۲
پوشاک بچه گانه.....	۱۲۲
دوخت لباس نوزاد.....	۱۲۳
پوشاک کار و شغل.....	۱۲۳
شولا (Šulâ).....	۱۲۳
پوشاک فصل.....	۱۲۳
لباس مراسم عروسی.....	۱۲۳
لباس داماد.....	۱۲۳
لباس عروس.....	۱۲۴

- لباس مهمانان ۱۲۴
- لباس مراسم عزا ۱۲۴
- طرح و جنس لباسها ۱۲۴
- دوخت و دوز لباسها ۱۲۵
- رنگ رزی ۱۲۵
- طرز تهیه رنگ ها ۱۲۶
- روناس ۱۲۷
- رنگ آبی ۱۲۷
- رنگ سبز ۱۲۷
- جلوه های رنگ: ۱۳۰
- ایجاد نقوس و طرح روی انواع بافته ها ۱۳۰
- انواع طرح ها روی لباس و آثار ۱۳۲
- فصل هفتم: خوراک ۱۳۳**
- مقدمه ۱۳۳
- انواع غذاهای محلی ۱۳۵
- پلا سر تره (pala sartareh) ۱۳۵
- ترش تره (torš tareh) ۱۳۶
- پنیر بوروشته (pnirburušteh) ۱۳۶
- شامی ۱۳۷
- تابریون (tâberyun) ۱۳۷
- قورمه (qurmeh) ۱۳۷
- نیمرو (nim ru) ۱۳۷
- طرز تهیه (پیاله ماست) ۱۳۸
- پفک برنجی ۱۳۸
- مناسبت های پخت و تهیه غذا ۱۳۸

جشنها	۱۳۸
سوگواری ها	۱۳۸
خورشت قیمه	۱۳۹
غذاهای درمان	۱۳۹
سبز آش	۱۳۹
غذای بارداری	۱۴۰
انواع شیرینی ها	۱۴۱
طرز تهیه خمیر آب دندان	۱۴۱
صریقه پختن شیرینی	۱۴۱
انواع نان	۱۴۲
کولاس (Kulâs)	۱۴۲
پند یمه کولاس (Pendimeculâs):	۱۴۲
کوماج (Kumâj)	۱۴۲
طرز تهیه نان کماج	۱۴۲
پنجکش (panjkaš):	۱۴۳
طرز تهیه پنجکش	۱۴۳
کلن (Kelan)	۱۴۳
کلن (kelan) نان فالگیری	۱۴۳
چوکی (Čuki) نان تفنون	۱۴۴
نان لواش گرد در جشنها و سوگواریها	۱۴۴
طرز تهیه خمیر نان لواش	۱۴۴
فنون و وسایل پخت نان:	۱۴۴
فنون پختن نان	۱۴۴
وسایل پخت نان	۱۴۵
تنور نان پزی	۱۴۶
باورها	۱۴۷

۱۴۸	باور در مورد خوراک‌ها
۱۴۸	آب جوش
۱۴۸	نوشیدن چای
۱۴۸	آداب غذا خوردن
۱۴۹	سفره آرای
۱۵۰	پذیرائی چای از مهمان
۱۵۰	وعده های غذا

فصل دهم: راه ها و ارتباطات ۱۵۱

۱۵۱	مقدمه
۱۵۲	میزان فاصله ارتباط با نقاط دور و نزدیک
۱۵۲	مراکز داد و ستد
۱۵۲	مراکز حکومتی
۱۵۲	مراکز زیارتی
۱۵۳	زیارت راه های دور
۱۵۳	مراکز آموزشی
۱۵۵	راههای ارتباطی جدید
۱۵۶	تأسیسات بین راهی
۱۵۷	روستای زیار
۱۵۸	طول لات (tullelât)
۱۵۸	تأسیسات بین راهی جواهرده
۱۶۰	همسفر با رودخانه پلرود

فصل نهم: گاه‌شماری ۱۶۵

۱۶۵	مقدمه
۱۶۶	اول گاه‌شماری دوره‌ی هخامنشیان
۱۶۶	دوم گاه‌شماری اوستایی

۱۶۷.....	سوم گاه شماری مجوس:
۱۶۷.....	پیدایش تقویم
۱۶۷.....	انواع تقویم
۱۶۷.....	تقویم یزدگری
۱۶۸.....	تقویم هجری قمری
۱۶۹.....	تقویم خورشیدی
۱۶۹.....	نا تقویم در حوزه ی تحقیق
۱۷۰.....	م فیل ها و ماه های سال
۱۷۰.....	شروع و پایان سال
۱۷۱.....	مبنای گردش سال
۱۷۱.....	پنجیک (panjik)
۱۷۱.....	چهار چهار
۱۷۲.....	آفتاو برحدو (âfâv barhud)
۱۷۲.....	باور
۱۷۲.....	وظیفه شناسی از راه گاه شماری
۱۷۲.....	وقت شناسی
۱۷۵.....	فصل دهم: طب سنتی
۱۷۵.....	مقدمه
۱۷۵.....	طبایع و مشخصات آن
۱۷۵.....	طبع گرم :
۱۷۵.....	طبع سرد :
۱۷۵.....	طبع متوسط :
۱۷۵.....	امراض
۱۷۶.....	داروها
۱۷۷.....	تشخیص اولین دارو

- ۱۷۸..... داروهای گیاهی و خواص آنها
- ۱۷۹..... داروهای غیر گیاهی و خواص آن:
- ۱۷۹..... گیاهان دارویی موجود در محل
- ۱۸۰..... اظهار نظر دانشمندان در مورد درمان
- ۱۸۰..... کرم قرمز:
- ۱۸۱..... غذاهای درمان
- ۱۸۱..... درمان بیماری های روحی
- ۱۸۲..... شب نشینی های جوانان در نزد بیمار
- ۱۸۲..... گرفتن دعا
- ۱۸۲..... گرفتن دعا دوده (dudeh)
- ۱۸۳..... باورها
- ۱۸۳..... گرفتن دعا برای چشم
- ۱۸۳..... چشم زخم
- ۱۸۳..... باور در مورد اعضای بدن
- ۱۸۴..... بیماری های جسمی
- ۱۸۴..... سرماخوردگی
- ۱۸۴..... گرمی
- ۱۸۴..... شکم درد
- ۱۸۵..... بی خوابی بچه
- ۱۸۵..... حصیه
- ۱۸۵..... یبوست
- ۱۸۵..... اسهال
- ۱۸۵..... لک صورت
- ۱۸۵..... جلوگیری از درد معده و سنگ مثانه
- ۱۸۶..... سردرد
- ۱۸۶..... بادکش (bādkeš) شاخ گاو

درمان جراحات	۱۸۶
درآوردن هرنوع شیئی از گلولی بچه	۱۸۶
شکسته بند	۱۸۷
کوفتگی (پوست کشیدن)	۱۸۷
شکستگی اعضاء	۱۸۸
تشخیص خون کثیف:	۱۸۸
لمانی	۱۸۸
جغات	۱۸۸
طریقه زدن کوزه	۱۸۹
ابزار و بایله سلماز	۱۸۹
فصل یازدهم: مسکن معماری	۱۹۱
مقدمه	۱۹۱
بافت کلی روستا	۱۹۳
مساکن ثابت و متحرک	۱۹۳
خانه سازی	۱۹۳
خانه سازی سبک اول	۱۹۴
خانه سازی سبک دوم	۱۹۴
شکل کلی خانه ها	۱۹۵
لت بام	۱۹۹
بام	۲۰۰
رف (raf)	۲۰۰
ابزار ساخت مسکن	۲۰۰
ذمه (zammeh)	۲۰۰
ذمبر (zambar)	۲۰۰
معمار محلی	۲۰۱

۲۰۱..... مصالح ساختمانی

۲۰۲..... تهویه

۲۰۲..... سوخت

۲۰۲..... روشنایی

۲۰۲..... مالکیت

۲۰۳..... سربندی (sarbandi) (مرحله پایانی ساخت خانه جدید)

۲۰۳..... آداب و مراسم سربندی

۲۰۵..... فصل نوزدهم: زبان و ادبیات شفاهی

۲۰۵..... مقدمه

۲۰۵..... گویش

۲۰۶..... زبان های داختی

۲۰۶..... ادبیات شفاهی

۲۰۹..... قصه ها

۲۱۰..... کوکه (kukeh) اسم پرنده است

۲۱۱..... کودک اگر در خانه تربیت نشود روزگار تربیتش می کند

۲۱۱..... ترانه های محلی

۲۱۸..... واژه های محلی

۲۲۵..... ضرب المثل ها

۲۲۵..... احوال خاله نظر اگر چاره نداری وزر

۲۲۷..... لالایی ها هنگام خواباندن بچه روی کول مادر

۲۲۸..... مثل ها

۲۲۸..... چیستان

۲۳۱..... فصل سیزدهم: کشاورزی

۲۳..... مقدمه

۲۳۳..... انواع محصولات کشاورزی (زراعی و باغی)

۲۳۳	بخش باغداری
۲۳۴	انواع محصولات کشاورزی بر حسب اهمیت
۲۳۵	نوع مالکیت (زمین، آب، و ابزار کشاورزی)
۲۳۵	مالکیت زمین
۲۳۵	مالکیت آب
۲۳۷	نوع مالکیت ابزار کشاورزی
۲۳۷	تکل (takal) همیاری سنتی یا تعاون
۲۳۸	روش تکل
۲۳۸	ابزار و وسایل کشاورزی
۲۴۰	کلند
۲۴۰	داس (داز Jâz)
۲۴۱	بیل (bil)
۲۴۱	آفتابگیر
۲۴۱	خیش (گادار Gâdâr)
۲۴۱	ساخت خیش
۲۴۲	کار خیش
۲۴۲	اجزاء خیش
۲۴۳	لنت
۲۴۳	طرز کار لنت
۲۴۳	لت (lat)
۲۴۴	دهرز (Deherz)
۲۴۴	سوموک چو (Sumuk uĉ)
۲۴۴	طریقه آماده سازی سوموک چو
۲۴۴	روش استفاده از سوموک چو
۲۴۵	یوق (جت jet)
۲۴۵	نحوه تشخیص حیوان کاری

- ۲۴۵..... تقویم فعالیتهای تولیدی برای محصول گندم و جو و ارزن
- ۲۴۶..... روش تشخیص زمان بذر افشانی
- ۲۴۶..... سه عامل مهم روش تشخیص بذرافشانی
- ۲۴۷..... مراسم روز آغاز کشت گندم
- ۲۴۷..... شیوه های بهره برداری سنتی از زمین های زراعی
- ۲۴۸..... سیاه بهار (Siyā bahār)
- ۲۴۹..... خرمن گاه
- ۲۵۰..... را
- ۲۵۰..... نقش باد در خرمن گاه
- ۲۵۱..... فنور بهره برداری از باد
- ۲۵۲..... علفزار و باغات اشتراکی
- ۲۵۴..... کود
- ۲۵۴..... طریقه کاشتن نهال دقیق
- ۲۵۶..... شیوه بهره برداری زمین برای سبزیجات، حبوبات و حبوبات
- ۲۵۷..... نیمکا یا پیمانه گندم یا کیل (Kāyl)
- ۲۵۷..... گندم مخصوص آسیاب
- ۲۵۸..... آسیاب آبی
- ۲۵۸..... ساختمان آسیاب
- ۲۵۸..... اجزای اصلی آسیاب
- ۲۵۹..... ناف (nâf)
- ۲۵۹..... چرخ پره دار آسیاب
- ۲۵۹..... سنگهای آسیاب
- ۲۵۹..... تنظیم سنگ روئی آسیاب
- ۲۵۹..... یجین (Yejin) کردن سنگ آسیاب
- ۲۶۰..... خزانه آرد

فصل چهاردهم: آب و آبیاری ۲۶۳

مقدمه ۲۶۳

منابع آب ۲۶۴

آب خوب ۲۶۴

چشمه ها ۲۶۷

بالا چشمه « جور چشمه یا شریف چشمه » ۲۶۸

پایین چشمه « جبر چشمه » ۲۶۸

کنگر چشمه (کنگل چشمه kangel češme) ۲۶۹

چشمه های خارج از محل عبارت است از : ۲۶۹

چشمه آب ساه ۲۷۲

چشمه گندش ۲۷۲

حمل آب گروهی ۲۷۲

شیوه بهره برداری ستاره ای منابع آب : (نوبت بندی تقسیم آب) ۲۷۳

آب و آبیاری ۲۷۳

آبیاری از آب چشمه ۲۷۴

آبیاری سل بندی ۲۷۴

سل (sal) ۲۷۴

سرچشمه آب ندشت ۲۷۴

لایروبی خوب ۲۷۷

بستن قرار داد با آبیاری ۲۷۷

روش کار میرآب (Mirâb) ۲۷۷

فصل پانزدهم: دامداری ۲۷۹

مقدمه ۲۷۹

انواع دامها بر حسب اهمیت ۲۸۲

نوع مالکیت بر دام و مراتع ۲۸۳

- ۲۸۴..... انواع محصولات دامی بر حسب اهمیت
- ۲۸۴..... جدول محصولات دامی
- ۲۸۵..... تقویم فعالیت‌های تولیدی
- ۲۸۶..... ابزار و وسایلی که در دامداری مورد استفاده قرار می‌گیرد
- ۲۸۷..... شیوه‌های بهره‌برداری سنتی از محصولات دامی
- ۲۸۸..... روش تهیه محصولات دامی
- ۲۸۹..... شمش
- ۲۸۹..... باغ پوست گوسفند (تهیه حبا habâm)
- ۲۹۰..... شیوه‌ی سنتی نگهداری دام
- ۲۹۰..... تهیه لوفه
- ۲۹۲..... نگهداری دام
- ۲۹۳..... خوراک دامها بر اساس نوع دام و زمان
- ۲۹۴..... طریقه آماده کردن خوراک دام در فصل زمستان
- ۲۹۴..... جابجایی دامها (بستن قرارگاه دامها در اران بزرگ) در فصل بهار
- ۲۹۵..... بازگشت دامها به محل
- ۲۹۶..... اجاره نامه مراتع
- ۲۹۶..... نیماکه (Nimâkeh)
- ۲۹۶..... امراض و تیمار دامها
- ۲۹۷..... دهنش (Dahneš)
- ۲۹۷..... سونش (Soneš)
- ۲۹۷..... سپرز
- ۲۹۸..... شکسته بندی
- ۲۹۸..... ضرب دیدگی
- ۲۹۸..... طریقه اخته کردن بروش سنتی
- ۲۹۹..... باورها در مورد دامها و حیوانات
- ۲۹۹..... پیدا کردن دام با وچه (vajjah)

۲۹۹.....	روش و جبه زدن
۳۰۰.....	(افسونگری) حفاظت دامها
۳۰۰.....	باورد در مورد سر شستن گربه
۳۰۱.....	باورد در مورد پرندگان
۳۰۱.....	زنبور عسل
۳۰۱.....	کندوها
۳۰۲.....	داشتن عسل از کندو

فصل شانزدهم: شکار و ماهیگیری ۳۰۵

۳۰۵.....	مقدمه
۳۰۶.....	امرار معاش
۳۰۶.....	دفع حیوانات مض
۳۰۷.....	خوک کش
۳۰۸.....	دام پرندگان
۳۰۹.....	روش کار گذاشتن دام (بره bare)
۳۰۹.....	اجزاء دام

فصل هفدهم: مشاغل ۳۱۱

۳۱۱.....	مقدمه
۳۱۴.....	جدول مشاغل منطقه

فصل هجدهم: فنون و صنایع دستی ۳۱۵

۳۱۵.....	مقدمه
۳۱۵.....	فنون دست ساخته ها
۳۱۵.....	آهنگری
۳۱۶.....	فن سفیدگری
۳۱۷.....	نجاری
۳۱۷.....	سفالگری

- مواد ۳۱۸
- فنون بافته ها ۳۱۹
- بافندگی ۳۱۹
- تهیه نخ ۳۲۰
- فنون نخ ریزی ۳۲۳
- چرخ نخ ریزی (Çeer): ۳۲۳
- ریسندگی بوسیله چرخ نخریسی ۳۲۳
- ابزار ریسندگی عبارتند از: ۳۲۴
- انواع دستگاه ها و ابزار بافندگی ۳۲۴
- انواع سبد بافته شده در محل ۳۲۵
- جدول استفاده از آب، باد، خاک، آتش در اشکورات: ۳۲۶
- فصل نوزدهم: حمل و نقل** ۳۲۷
- مقدمه ۳۲۷
- وسایط و وسایل حمل و نقل ۳۲۸
- حمل و نقل محصولات کشاورزی ۳۲۸
- حمل و نقل مسافر ۳۲۹
- مشاغل مربوط به حمل و نقل ۳۲۹
- مکارها چه کسانی بودند ۳۲۹
- سفر مکار به شهر ۳۳۰
- خورجین ۳۳۰
- خدا حافظی مسافرین از ساکنین محل ۳۳۱
- چاشت مسافرها یا راه چاشت (نهار) ۳۳۱
- نهار خوران اول مسافرین و مکارها در کاکرود ۳۳۲
- روستای زیاز Ziyâz (شب منزل) یا دیو رود ۳۳۲
- تیمار ۳۳۳

طول لات (Tol lât) یا نهار خوران دوم ۳۳۴

تعویض مشاغل ۳۳۴

فنون راه یابی و شناخت مسیر ۳۳۴

فنون مراقبت از مسافرین و وسایل حمل و نقل ۳۳۵

فنون باربندی ۳۳۶

فصل بیستم: واحدهای اندازه گیری سنتی ۳۳۷

مقدمه ۳۳۷

وا - اندازه گیری سطح ۳۳۸

واحد اندازه گیری: طول در حوزه تحقیق عبارتند از: ۳۳۸

قدم، پا، وجب، ۳۳۸

واحد اندازه گیری حجم ۳۴۰

واحدهای وزن ۳۴۰

قپان ۳۴۱

واحد وزن گوشت ۳۴۲

استفاده از انواع سنگها برای توزین ۳۴۲

خروار ۳۴۳

واحد زمان ۳۴۳

فصل بیست و یکم: آئین ها و مراسم ۳۴۱

مقدمه ۳۴۵

مراسم در طول عمر یک انسان ۳۴۶

تولد تا بلوغ ۳۴۶

آداب و مراسم هنگام زایمان ۳۴۶

سرگرم کردن زن زائو ۳۴۷

گهواره (گره gareth) ۳۴۷

نام گذاری ۳۴۸

- ۳۴۹..... حمام
- ۳۴۹..... دندان در آوردن نوزاد
- ۳۴۹..... سوراخ کردن گوش دختران
- ۳۵۰..... امراض کودکان
- ۳۵۰..... ختنه سوران
- ۳۵۱..... سایر مراسم گذار از دوران بلوغ
- ۳۵۱..... دوره سربازی جوانان
- ۳۵۱..... آش پخت پا
- ۳۵۲..... اعتقادات و باورها
- ۳۵۳..... گلو و نوزاد
- ۳۵۳..... باور در مورد نازا
- ۳۵۴..... ازدواج
- ۳۵۴..... همسرگزینی
- ۳۵۵..... خواستگاری
- ۳۵۶..... نامزدی
- ۳۵۶..... عقد
- ۳۵۷..... همیاری خانواده داماد نسبت به خانواده عروس
- ۳۵۷..... مهریه
- ۳۵۸..... تعیین برنامه مراسم عروسی
- ۳۵۸..... همیاری یک : تهیه مال یا قاطر جهت نقل و انتقال مدعوین
- ۳۵۹..... همیاری دو : شکستن و آوردن هیزم (هیمه Himeh) برای روز عروسی
- ۳۵۹..... خیاط سری : (دوختن لباس عروس)
- ۳۶۰..... دعوت
- ۳۶۰..... خبر کردن عروسی به وسیله قاصد و کارت دعوت
- ۳۶۰..... جشن عروسی
- ۳۶۱..... شطی (Šeti)

لباس عروس.....	۳۶۲
آرایش عروس.....	۳۶۲
عروس بران.....	۳۶۳
پوشیدن لباس دامادی.....	۳۶۵
حنا بندان عروس.....	۳۶۵
حنا بندان داماد.....	۳۶۶
خطبه حنا بندان عروس و داماد.....	۳۶۷
خط خوان.....	۳۶۷
ورود عروس خانم به خانه داماد.....	۳۶۹
حجله ماه عرس.....	۳۷۰
حاضر نشدن - روسر در سفره جمع.....	۳۷۰
غذای پاتختی عروس.....	۳۷۱
رفتن عروس خانم به خانه پدر.....	۳۷۱
روابط بین مادر شوهر و عروس.....	۳۷۲
مرگ.....	۳۷۲
آمادگی تدفین.....	۳۷۳
قرآن خوانی و دعای آمرزش.....	۳۷۳
آب زمزم و پارچه ی کعبه.....	۳۷۳
جمع کردن جنازه.....	۳۷۳
قبرستان.....	۳۷۴
غسل میت.....	۳۷۴
هنود (honud).....	۳۷۵
تکفین.....	۳۷۵
طلب آمرزش و مغفرت بعد از شستن.....	۳۷۵
تشییع جنازه (تابوت).....	۳۷۶
نماز میت.....	۳۷۶

- ۳۷۶..... خاکسپاری میت
- ۳۷۷..... ختم و یادبود
- ۳۷۷..... خیرات
- ۳۷۷..... نشانه های سوگواری
- ۳۷۸..... نشانه های مزار
- ۳۷۸..... باور
- ۳۷۹..... باور (خرافات):
- ۳۸۰..... مراسم در طول یک سال شمسی
- ۳۸۰..... نوروز
- ۳۸۰..... واژه :روز
- ۳۸۱..... چگونگی پیاپی نوروز
- ۳۸۵..... نوروز پس از اسرم
- ۳۸۷..... عرقه
- ۳۸۸..... خانه تکانی
- ۳۸۸..... چهارشنبه سوری
- ۳۸۹..... سفره ی هفت سین
- ۳۹۱..... بازار داغ خوش قدمها
- ۳۹۱..... دید و بازدید
- ۳۹۲..... سیزده بدر
- ۳۹۲..... باور در مورد تحویل سال
- ۳۹۴..... مراسم فصل پاییز
- ۳۹۴..... باور لاله شش (lâleh šoš)
- ۳۹۵..... مراسم فصل زمستان
- ۳۹۵..... عروس گوله (arusguleh)
- ۳۹۷..... شب چله
- ۴۰۱..... مراسم در طول یک سال قمری

آداب و مراسم ماه های محرم و صفر	۴۰۱
دهه اول محرم	۴۰۱
برنامه اجرای مراسم دهه محرم	۴۰۳
خبر کردن اهالی در ماه محرم	۴۰۳
چایچی ماه محرم	۴۰۳
پایان مراسم هر شب	۴۰۴
علمدار در ماه محرم	۴۰۴
نشانه های عزاداری ماه محرم	۴۰۴
شب عاشورا	۴۰۵
غذای نذر، روز عاشورا	۴۰۷
پایان مراسم دهه محرم	۴۰۹
علم بازکنی ماه محرم (علم و مینی alam vačini)	۴۰۹
واعظ یا ملای محل	۴۰۹
عمران آبادی	۴۱۰
تعزیه خوانی	۴۱۰
اربعین	۴۱۰
میلاد حضرت محمد (ص)	۴۱۰
ولادت حضرت فاطمه (س)	۴۱۱
نیمه ی شعبان	۴۱۱
مراسم ماه رمضان	۴۱۱
سحر و افطار	۴۱۱
روزه	۴۱۱
هیزم سحری	۴۱۲
افطاری	۴۱۲
تعیین ساعات افطاری	۴۱۳
شبهای قدر و شهادت حضرت علی (ع)	۴۱۳

- ۴۱۴..... عید فطر
- ۴۱۴..... دید و بازدید در عید فطر
- ۴۱۴..... عید قربان
- ۴۱۵..... باور
- ۴۱۶..... طلسم و جادو
- ۴۱۷..... طلب باران (šaylân kaši goden) (شیلان کشی گودن)
- ۴۱۸..... تمنای ایستادن باران (آخورده تاوه) (âxurdetâveh)
- ۴۱۹..... ماه گرفتگی

فصل بیست و دو: بازی ها..... ۴۲۱

- ۴۲۱..... مقدمه
- ۴۲۴..... انواع بازیها بر تفکیک جنس و جنس
- ۴۲۴..... سه لنگه (se-lengeh) بازی
- ۴۲۵..... گردو بازی
- ۴۲۶..... سنگک رورو بردار و برو بازی (sangake ru ru bardâr va boro)
- ۴۲۷..... تاب بازی
- ۴۲۸..... طناب بازی
- ۴۲۸..... تیره (tireh) بازی
- ۴۲۹..... گودره (gudreh) بازی
- ۴۲۹..... گل بله (golbaleh) بازی
- ۴۳۱..... کبریت بازی
- ۴۳۱..... شاه وزیر بازی
- ۴۳۲..... کلاه بازی
- ۴۳۲..... پنچیک (panjik) بازی
- ۴۳۴..... چل و چنبر (čeločanbar) بازی
- ۴۳۵..... نردبان (nardeh bân) بازی

بازی دو خوس دوخوسه که (duḫus duḫusake bâ zi) ۴۳۶

گل بزن بروج (gel bazen berooj) بازی ۴۳۷

فصل بیست و سوم: هنرها ۴۳۹

مقدمه ۴۳۹

موسیقی ۴۴۰

ابزار موسیقی ۴۴۱

رقص ۴۴۲

مایش خیمه شب بازی ۴۴۳

منابع و مآخذ ۴۴۵

پیش گفتار

از آنجایی که من - نویسنده کتاب حاضر - خود، متولد اشکورعلیا هستم، و به پژوهش و شناخت فرهنگ مردم ایران علاقه وافری داشتم؛ به استخدام وزارت فرهنگ و هنر در آمدم و در مرکز مردم شناسی مشغول به کار شدم، زیرا کار مرکز مردم شناسی جمع آوری فولکلور و یا فرهنگ مردم ایران بود و این مرکز بسیار در کار مأموریتی پژوهشی پر انرژی پر شتاب و سکوی پرتاب ارتقاء دانش برای کارمندان بوده است. به دلیل مهیا نمودن تعهدات مالی و ابزار تحقیق؛ اعم از، دوربین عکاسی و فیلمبرداری، و کلیه وسایل مربوط به تحقیق، خوابگاه در شهرستانها و مراکز استانها و در اختیار گذاشتن وسیله نقلیه و تنخواه و، کلاً از طریق اداره مهیا میشد. کارشناسان در جهت کارهای پژوهشی و تحقیقاتی و برپایی نمایشگاههای مردم شناسی، از هم سبقت می گرفتند. ارتباط با اشیا مردم شناسی، شناخت هویت فرهنگی آنها، و ایجاد بخش موزههای مردم شناسی در شهرستانها و مراکز استانها و برخورد با رفتار و کردار و تنوع فرهنگ زندگی سنتی مردم در نقاط مختلف ایران، بسیار جدب توجه ما بود. ایران شناسی هم باعث میشد انگیزه کار تحقیقاتی دو چندان گردد. رشته مردم شناسی بسیار شد مطالعات را گسترده تر و بینش را وسیعتر و گنجینه افکار را پر بارتر نماییم تا بتوانیم جای جای این مریخ را با مأموریتهای متواتر گام نهاده فولکلور یا فرهنگ مردم ایران را تحت بررسی قرار دهیم

علاقمندی و عشق به پژوهش و تخصص کار باعث شد نگاه ما به مناطق گسترده و تابناک که در آن مناطق چشم به جهان گشوده ایم بیندازیم

سپس تصمیم گرفتم پژوهش کاملی بر روی زادگاه خود اشکورات (۱۰۰ کیلان بهشت ایران) که هنوز از نظر تحقیقاتی دست نخورده و بکرباقی مانده بود و دینی بگردنم نهاده شده ادانمایم، از این رو کار بسیار گسترده و پرحجم، بنابر این استارد کار پژوهشی اشکورات زده شد. بتدریج در فصول مختلف، عازم منطقه میشدم. با قاطر، یا پیاده راههای پر پیچ خم و سنگلاخ هاطی میکردم پس از رفع خستگی جهت مشاهدات تمام مناطق جزء برنامه تحقیقاتی بوده حضور پیدا کنم و کار میدانی و عکس برداری و فیش برداری یکی از ارکان اصلی تحقیقات بود انجام می گرفت ولی انگیزه کار بسیار مهم و هدفمند بود پژوهش در منطقه چون شناخت

کاملی داشتم بسیار جذاب و خستگی ناپذیر و لذت بخش بود.

تارنج نبری گنج بدست نمی آری

نابرده رنج گنج میسر نمی شود مزد آن گرفت جان برادر که کار کرد

وقابل ذکر اینکه ادامه کار مردمشناسی، بر پایی نمایشگاه های متعدد مردم شناسی در تهران و شهرستان ها و مراکز استانها و تبادل فرهنگی با کشورهای خارج و همچنین ایجاد بخش موزه های مردم شناسی در شهرستان ها و مراکز استان ها، و ارسال اشیا مردم شناسی، به شهرستانها ناچار بودیم با ادارات فرهنگ و ارشاد تابعه (فرهنگ و هنر سابق)، ارتباط تنگاتنگ داشته باشیم. از طرف دیگر کار، برده نگاری در مراغه و کامیاران و... (در استان تبریز) و از طریق دانشکده سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری هم چند، پروژه تحقیقاتی در شهرستان ها، من الجمله کار مردم نگاری شهرستان آروون و کار مردمشناسی شهرستان بم استان کرمان و... همچنین با داشتن سمتهای مختلف دارای پژوهشی، و ایجاد سمینارهای مختلف مردمشناسی در کاخهای سعد آباد و نیاوران کار دسروری، برد مصاحبه های رادیویی و تلویزیونی و مطبوعاتی، در زمینه معرفی و شناخت فرهنگ مردم ایران، هم مزید بر علت شد.

گفتنی است، در سنوات خدمتی ام در مریض عالی دریافت چندین برگ تشویق و تقدیر نامه، و نیز از طرف دیگر در سازمان میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری موفق به دریافت لوح تقدیر پژوهشگر نمونه، در واحد مربوطه گاه خانی بعد آاد و نیاوران انتخاب، و در پایان کار تاکنون دارای چندین کار پژوهشی، اعم از تحقیق، مقاله، و کتاب سخنرانی و مصاحبه داشته ام و تعداد تحقیق هم در زمینه مردمشناسی در شرف انجام است

قابل ذکر اینکه کتاب سیمای زندگی مردم اشکورات، زلف خان رستم گذشت بتصویب شورای کتاب پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی و صنایع دستی و گردشگری رسید.

متأسفانه کتاب چند سال در اسارت انتشارات پژوهشگاه سازمان مذکور بوده با پیگیریهای مکرر پاسخ داده شد چاپ کتاب مذکور بدلیل مشکلات مالی در اولویت قرار ندارد.